

CO JE CENA LUX?

Cena LUX, která byla Evropským parlamentem poprvé uvedena roku 2007, je každoročně udělované ocenění pro filmy ze zemí EU. Tato cena má dva hlavní cíle: otevřít veřejnou debatu o EU a podpořit distribuci koprodukčních filmů na území Evropské unie. Je pravdou, že distribuce je Achillovou patou evropské kinematografie, mimo jiné i z důvodu existence jazykové bariéry. Cena LUX si klade za cíl tuto bariéru překonat.

Cena LUX pomáhá evropským filmům získat širší publikum tím, že zařídí výrobu titulků a mezinárodní distribuci. Evropský parlament skrze cenu LUX podporuje kulturní rozmanitost a pomáhá budovat mosty mezi Evropany.

CO JSOU FILMOVÉ DNY LUX?

Jde o promítání tří vybraných snímků z Oficiální soutěže ceny LUX, které v průběhu podzimu proběhne ve všech 28 členských státech. Během přípravy Filmových dnů LUX jsou pro tyto tři filmy vyrobeny titulků v 24 oficiálních jazycích Evropské unie. Cílem je sdílet různorodost a bohatost evropské kinematografie s co nejvyšším počtem Evropanů a zároveň rozproudit debatu na témata zpracovávaná filmy ceny LUX 2013. Témata těchto filmů se týkají nás všech, vyprávějí naše příběhy, vyvolávají v nás emoce a reflektují témata, kterým my všichni čelíme.

JAK JSOU TYTO FILMY VYBRÁNY?

Porota tvořená odborníky z filmového průmyslu vybírá deset filmů, které budou zařazeny do ceny LUX. Tato porota rozhoduje i o tom, jaké tři filmy se stanou součástí Oficiálního výběru ceny LUX.

Laureát letošní ceny LUX, kterého vybírají členové Evropského parlamentu, bude oceněn 11. prosince.

CO JE PUBLIC MENTION?

Public Mention je zvláštní divácké ocenění, které široká veřejnost udělí nejoblíbenějšímu filmu z projektu LUX. Jak? Stačí navštívit naši webovou (luxprize.eu) nebo facebookovou stránku a vyjádřit svůj názor. Výsledek rozhodování v rámci Public Mention bude oznámen na Mezinárodním Filmovém Festivalu Karlovy Vary 2014. To symbolicky uzavře současný ročník ceny LUX a zároveň zahájí další ročník – a to promítáním nových deseti filmů nominovaných na cenu LUX 2014.

EVROPSKÝ PARLAMENT

CENA
LUX

PROMÍTÁ KULTURNÍ ROZMANITOST

MIELE
VALERIA GOLINO

SLEDUJTE,
DEBATUJTE
A HLASUJTE

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

FILMOVÉ DNY LUX

3 FILMY | 24 JAZYKŮ
28 EVROPSKÝCH ZEMÍ
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE

Režie: Valeria Golino
Země: Itálie, Francie
Rok výroby: 2013
Délka: 100 min
Hrají: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, Iaia Forte
Produkce: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne- Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Výroba: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films
Ocenění/Výběr: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, Oficiální výběr ceny LUX 2013, Globi d'Oro 2013 -nejlepší debut, nejlepší herečka (Jasmine Trinca)

Děj

Irène žije osamělý a izolovaný život. Její utajovanou prací je pomáhat nevládně nemocným lidem důstojně zemřít. Jednoho dne, kdy podá novému „klientovi“ smrtící dávku, však zjistí, že je naprosto zdravý. Irène je rozhodnuta nenést odpovědnost za jeho sebevraždu. Od tohoto okamžiku jsou Irène a Grimaldi nedobrovolně spjati náročným a neobvyklým poutem, které Irène změní navždy život.

THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN

Režie: Felix van Groeningen
Země: Belgie
Rok výroby: 2012
Délka: 110 min
Hrají: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster
Produkce: Dirk Impens
Koprodukcce: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Výroba: Menuet Producties, Topkapı Films
Ocenění/Výběr: Berlinale 2013, Speciální cena diváků Panorama, CPH PIX 2013, Oficiální výběr ceny LUX 2013, Tribeca Film Festival 2013

Děj

Broken Circle Breakdown vypráví milostný příběh, který prožívají Elise a Didier. Ona má své vlastní tetovací studio, on hraje na banjo v kapele. I přes velké rozdíly je to láska na první pohled. On rozmlouvá, ona naslouchá. Ač naivní romantik, je on zároveň zaníceným ateistou. Ona přestože má na krku vytetovaný kříž, stojí oběma nohama pevně na zemi. Jejich štěstí je úplné, když se jim narodí holčička Maybelle. Bohužel, ve svých šesti letech Maybelle vážně onemocní. Didier a Elise reagují velmi rozdílně. Ale Maybelle jim nedává na výběr. Didier a Elise za ni budou muset bojovat společně.

THE SELFISH GIANT

Regie: Clio Barnard
Země: Velká Británie
Rok: 2013
Délka: 93 min
Hrají: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Produkce: Tracy O'Riordan
Výroba: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Ocenění/Výběr: Cannes 2013, Directors' Fortnight, Oficiální výběr ceny LUX 2013

Děj

Moderní bajka o 13-ti letém Arborovi a jeho nejlepším příteli Swiftym. Vyloučení ze školy a zároveň outsideři ve své vlastní komunitě, setkávají se chlapci s Kitem, místním sběratelem starého železa. Kluci mu začnou pomáhat se sběrem, používají kůň a povoz. Swiftý to od přírody s koňmi umí, zatímco Arbor má obchodního ducha a umí to se slovy. Tvoří tedy dobrý tým. Když však začne Arbor napodobovat Kittena a chová se stejně chamtivě a vykořisťovatelsky jako on, napětí roste, což vede až k tragické události, která je oba nenávratně změní.

PROTOŽE kinematografie má schopnost dojímat a kultura nás ovlivňovat.

PROTOŽE kinematografie a kultura jsou skvělými nástroji k nalezení nejen našeho původu, ale i naší rozmanitosti.

PROTOŽE Evropská unie je společným prostorem nás všech, jednotná v rozmanitosti.

Filmy **MIELE** od Valerie Golinové, **THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN** od Felixe van Groeningena a **SOBECKÝ OBR** od Clii Barnardové jsou na programu 2. ročníku Filmových dnů LUX, pořádaných z podnětu Evropského parlamentu.

Společně jsou tyto tři filmy pozoruhodnou reflexí jak bohatství, tak hloubky a krásy evropské kinematografie. Každý zvláště pak přistupuje ke společenským otázkám, o nichž pojednává realisticky či s určitou dávkou fantazie, drsně či citlivě.

Přijďte zhlédnout tyto filmy a posléze diskutujte na luxprize.eu o (ne) zákonnosti zmírnění bolesti někoho, kdo se nemůže svobodně rozhodovat o svém osudu (MIELE), nebo o tom, jak mladí delikventi reagují, když zůstanou ponecháni mimo společnost a instituce (THE SELFISH GIANT), nebo o tom, jak mladý evropský pár je najednou ovlivněn tragickými událostmi, které zamíchají jejich hodnotami (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN).

28 EVROPSKÝCH ZEMÍ

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÈME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LATVIJA
RĪGA

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

SLEDUJTE,
DEBATUJTE
A HLASUJTE

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

VIDITELNÉ TÉMA

Jasným tématem filmu Valerie Golinoové je eutanazie, která často vyvolává konfliktní debaty v řadě evropských zemí. Zatímco jen několik zemí, jako je Belgie, Nizozemsko a Švýcarsko, legalizovalo za určitých podmínek aktivní eutanazii, většina ostatních zemí ji považuje za vraždu, což je čin svrchované odsouzenihodný. Několik dalších zemí, jako je Norsko, Finsko, Francie nebo Španělsko, více či méně výslovně povoluje pasivní eutanazii, tedy ukončení péče na základě dobrovolné žádosti pacienta, jestliže je konec neodvratný. Naopak jiné země, zejména země se silnou katolickou tradicí, jako je Itálie, Polsko, Portugalsko nebo Řecko (s pravoslavnou tradicí), ji přísně zakazují. V Itálii, kde se odehrává příběh filmu Miele, se aktivní eutanazie považuje za trestný čin se sazbu od pěti do šestnácti let odnětí svobody. Tato skutečnost nebrání tomu, aby bylo toto téma předmětem živých debat, a je snadno pochopitelné, že film režisérky Valerie Golinoové a její stanovisko tuto debatu ještě přibližuje.

Záměrem filmu však není jen pouhé vyjádření souhlasu nebo nesouhlasu s legalizací eutanazie. Film Miele vypráví neobvyklý příběh, v němž je položen důraz na rozdíl mezi přesvědčením hlavní postavy s nevyhnutelně složitější a rozporuplnější realitou, která záhy převrátí její jistoty. Pan Grimaldi je sice totiž poměrně starý, ale hned hlásí, že je v dobrém zdravotním stavu a že má v úmyslu spáchat sebevraždu jen proto, že již nemá chuť žít. Takový postup však hluboce odporuje zásadám, kterými se chce Irène, což je skutečné jméno Miele, řídit – hodlá pomáhat pouze osobám, na jejichž utrpení nebo postižení není žádný lék ani žádná úleva.

Mladá žena překračuje zákony své země, avšak řídí se jinými, více či méně výslovnými pravidly, která narážejí na nové hranice.

-1-

VE STRUČNOSTI

Mladá Italka Miele odjíždí do Mexika, kde si v lékárně koupí krabičku Lamputalu, prostředku, který je v zásadě určen k eutanazii nemocného psa... Když se ale vrátí do Itálie, pochopíme, že Miele používá tento prostředek nelegálním způsobem, aby umožnila těžce trpícím lidem dobrovolně a co nejdůstojněji zemřít.

Mladá žena tak vede dvojitý život, aniž by o tom její blízcí věděli, a to až do dne, kdy chce její služby využít jistý pan Grimaldi, inženýr z Říma. Jeho reakce ženu, která si nechává říkat Miele¹, překvapí a zpochybní její jistoty.

Irène jinak udržuje milostné vztahy s dvěma různými muži, avšak zdá se, že tyto vztahy nejsou nijak vášnivé, jsou plné více či méně závažných lží a konec konců ji příliš neuspokojují. Vypadá to, že žádný z těchto vztahů nemůže vyústit v založení rodiny nebo v případné narození dítěte. Přesto je zde přítomen obraz vyvanulého rodinného štěstí, ale pouze jako vzpomínka Irène na svá dětská léta, kdy s otcem a matkou, která byla tehdy ještě naživu, trávila zimní prázdniny. Vidíme však, že kolem Irène chybí celá řada lidí, kteří by jí mohli poskytnout určitou oporu.

Z kinematografického hlediska lze říci, že režie podtrhuje izolovanost osob, které jsou často vidět pouze na obrazovce, přes sklo nebo za oknem, což představuje překážku a vytváří zejména odstup od Irène. V obdobné perspektivě ji izoluje také hudba, kterou si pouští z digitálního přehrávače, a chodí tak sama po ulicích uprostřed lhostejných lidí.

Toto viditelné osamocení lze bezpochyby považovat za jeden z důsledků individualismu, který narůstá v západních společnostech, jež jsou poznamenány především úpadkem velkých politických a náboženských ideologií a významných institucí umožňujících socializaci, jako je rodina, odbory nebo škola.³ Avšak získaná subjektivní svoboda, která z něj vyplývá, vede k novému problému – jak dát nebo jak nalézt nový smysl individuální existence, zejména ve chvílích krize, jako je ta, již vyvolá Grimaldiho rozhodnutí.

I když se nejedná o přímou reakci na tuto krizi, je jedinou skutečnou vášní, která pobízí Irène k životu, intenzivní sportování, cyklistika a především plavání v moři. To, že Irène trvá na této samotářské činnosti v ledové vodě, která vyžaduje neopren, je bezpochyby výrazem psychologické investice mladé ženy, která zde v praxi nalézá odpověď na své úzkosti (nevyslovené, ale viditelné v záběrech,

-3-

Má uznat, jak naznačuje Grimaldi, že člověk může spáchat sebevraždu kvůli znechucení životem? Je legitimní pomáhat někomu v takovém skutku? Tuto morální diskusi provází uvědomění mladé ženy – v dialogu s Grimaldim konfrontuje jeho postoj s postojem všech těch, jimž za poslední tři roky pomohla zemřít, ale kteří si vlastně přáli žít, i když již nebyli schopni snášet to, co museli vytrpět...

Ústředním motivem filmu je tak otázka pravidel – vnucených celou společností nebo stanovených každým člověkem jednotlivě. Když si Miele uvědomí, že nechtěně překročila zákon, který je v jejích očích tím hlavním, přestane být Irène schopna řídit se jednoduchými pravidly, která si pro své zákroky stanovila (neužívat některá slova, jako „nashledanou“ nebo „přejete si...“, která evokují možnost budoucnosti). Střetává se i s reakcí svého společníka či sponzora, který jí ve chvíli, kdy se zmíní o Grimaldiho případu, jednoduše odpoví: „Neexistují žádná pravidla!“ Pro mladou ženu se neexistence norem, zákona v pravém slova smyslu, stává nesnesitelnou.

Prostřednictvím pochybností hlavní postavy se tak film táže po normách v západních společnostech, kde žádný zákon nemůže uniknout demokratické rozpravě a kde je nemožné vnutit všem jednotlivcům stejnou transcendentní moc, stejnou tradici či autoritu (morální, politickou nebo jinou). Neexistence uznávané normy, tedy spor v pravém smyslu slova, jako je spor, který staví Irène proti Grimaldimu, však zároveň přivodí nejistotu, ne-li úzkost, která se pro mnohé může stát nesnesitelnou. Irène neponechává starému muži možnost svobodné volby, ale snaží se ho naopak přesvědčit, aby upustil od svého neblahého rozhodnutí. I když jí Grimaldi nakonec vrací lahvičku s barbituráty, jeho brutální sebevražda na konci filmu znamená zároveň prohru mladé ženy, která

chtěla prosadit své důvody a svá nejintimnější přesvědčení tváří v tvář bližnímu... Film tak velmi pesimisticky zdůrazňuje přetrvávající základní nesoulad mezi jednotlivci, jako je Irène a Grimaldi, v rodinách, jako když vidíme rozpor mezi nemocným bratrem a jeho sestrou, která se proti jeho rozhodnutí bouří, nebo dokonce i mezi evropskými státy, jako když mají dvě sousední země, např. Švýcarsko a Itálie (zmněné ve filmu), ve vztahu k eutanazii naprosto rozdílnou politiku.

EXISTENCIÁLNÍ OTÁZKA?

Kromě zákonnosti nebo nezákonnosti eutanazie osob na konci života nebo osob prožívajících velké utrpení přivádí Grimaldiho přání skončit se životem Irène nepřímou k otázce samotného smyslu existence, existence inženýra Grimaldiho, jí samotné i každé lidské bytosti. Starý muž si klade otázku, proč žít, když už si člověk nic nepřeje a když už nemá do ničeho chuť...

Zdá se však, že Irène není schopna v této otázce oponovat skutečnými argumenty a že pro její existenci je dokonce typická určitá prázdnota a relativní nepřítomnost skutečných pozitivních důvodů, proč žít. Rodinný kruh se tak zužuje na pouhou přítomnost jejího otce, jemuž lze o svých nezákonných aktivitách, a zdá se, že mladé ženě nezůstává prostor na žádnou skutečnou práci, do níž by se mohla ponořit. Třebaže se Irène řídí určitou osobní etikou, je těžké si myslet, že v jejím konání nehraje žádnou roli kouzlo výdělku, když je pro Itálii, stejně jako pro jiné jihoevropské země, typická nezaměstnanost mladých lidí...² Když se jí Grimaldi zeptá, zda má „nějaký plán, nějaké ambice“, Irène hovoří jen o své nynější „činnosti“ a nemá žádnou perspektivu, pokud jde o vlastní kariéru.

-2-

na nichž se objevuje eutanazie). Opět se však jedná o sport pěstovaný individuálně, bez spojení s jinými lidmi.

Irène se paradoxně právě s Grimaldim snaží vytvořit skutečně lidský vztah založený na důvěře, zejména po smrti postiženého mladíka, která ji hluboce trápí. Svěří se mu se svými pochybnostmi a nakonec propukne v pláč v jeho náručí. Sebevražda inženýra, které nemůže zabránit, tak nutně vede k opětovnému propuknutí tohoto existenciálního neklidu, na nějž nalezne poslední, téměř magickou odpověď, když se odebere do Sulejmanovy mešity v Istanbulu. List papíru, který odletí ve stoupajícím proudu vzduchu, o němž mluví Grimaldi, si mohou diváci vyložit podle svého, ale bezpochyby bude vypadat jako znamení naděje ve světě plném rozčarování.

Michel Condé
Les Grignoux (Luty, Belgie)
<http://www.grignoux.be>

¹ Jméno Miele znamená v italské „med“.

² V roce 2011 přesahovala nezaměstnanost mezi mladými lidmi do 25 let v Itálii a v Portugalsku 40 % a ve Španělsku, v Řecku a v Chorvatsku 50 %.

³ François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Paříž, Seuil, 2002.

OKRUHY K DISKUSI

- *Miele/Irène*: na začátku to vypadá, že svět mladé ženy je jasně rozdělen. Tyto dva světy, v zásadě oddělené, se však pomalu vzájemně prostupují. Jaké mohou být důvody této postupné vzájemné kontaminace?
- Ve filmu *Miele* hraje významnou úlohu hudba – doprovází zejména scény asistované sebevraždami. Bepochyby se ale využívá i jinak. Jaké hodnoty přisuzují hudbě jednotlivé postavy? Proč se zdá, že hudba je nezbytná zejména jako doprovod pro umírající?

-4-